№ 16.

Redakcija un kantoris: L. Miesnieku ielā 12. Tālrunis 80-69. Pasta kaste 842. Telegramu adrese: Rīgā, — Laikmets. Redakcija atvērta no 5—7 vak. Kantoris darbdienās 8—6 vak., svētdienās 8—10 rītā.

Rīta laikraksts

LAIKMETS

Abonešanas maksa: 1 mēn. bez piesūt. Ls 1.50 ar piesūtīšanu Ls. 1.80, uz ārzemem — Ls. 3.

6 sant.

Sludinajumi: viensl. petit rinda tekstā 50 sant., slud. daļā, firmu un izpriecu slud: 20 s., pārejie 14 sant., darba piedāv. 6 sant. + 5% sludin. nod. No ārzem. 100% dārg.

1. gads | Ceturtdien, 20. novembrī | 1924

Strahdneeku laikraksta korespondenteem

Strahdneeku laikraksts tikai tad war buht pateefs strahdneeku domu isteizejs, ja pee wina nem dalibu plaschas darba tautas masas, neween kà lasitaji, bet ari kà lihdsstrahdneeki. Lasit war wisi, bet rakstit war tikai atsewischki strahdneeki. Tadehl teem, kuri apsinas, ka wini war rakstit, newajaga gaidit un kautretees, bet kertees pee darba.

Kas wajadsigs wispirms? Wajadsigs prast sawas domas isteikt rakstiski. Labi, ja to prot weikt gramatiski pareisà walodà, bet peeteek, ja usraksta tà, ka to war saprast, tas ir, nemeklè nekahdu sewischku isteiksmes weidu, bet raksta tà, kà domà un runà.

Jasin, ko grib teikt. Newajaga rakstit par wisadeem neekeem, kas gadas, bet galwenà kahrtà par jautajumeem, kuri atteezas uz strahdneeku dsihwi, darbu, organisescha nos, kulturas darbu u. t. t.

Newajaga rakstit gari, bet ihsi un leetischki. Par masak swarigeem gadijumeem diwas trihs rindas.

Jaturas pee pateesibas. Korespondenzi rakstot, wispirms jaeewehro, ka jaraksta par faktteem, tas ir, pateesi eseschàm un notikuschàm leetam. Otrkahrt, rakstitajam wajadsigs strahdneezisks redses stahwoklis, no kura schos faktus apgaismot.

Rakstit tuhlin pehz notikuschà sakta un nelaut tam nowezotees. Nerakstit wakar waj schodeen, bet laiku apsihmet ar datumu

Pee teiktà war taisit sawus slehdseenus, bet nepeezeeschami **atturetees no morales mahzischanas.** Wajaga lasitajeem pascheem ari laut domat un eedsilinatees notikumos un taisit sawus slehdseenus.

Sawus lihdsbeedrus, strahdneekus zenstees bes nopeetnas wajadsibas neaisskahrt, ari tad pret wineem isturetees saudsigi un tikai aisrahdoschi, ja wini kautko nodarijuschi pret strahdneezibas interesem. Stingri jaeewehro robeschas starp strahdneeku neapsinu, un apsinigu pretneeka launprahtibu.

Jamahzas logiski domat, tas ir, jaskatas uz to, ka rakstà isteiktàs domas weenà weetà neruna pretim otrà weetà isteiktam domam.

Nerakstit korespondenzi tikai uz dsirdetu baumu pamata, bes faktu pahrbaudischanas, jo tas war sagahdat nepatikschanas redakzijai un laikrakstam tikai kaitet. Ja nahkas rakstit par isplatitam baumam, tad rakstit, ka tahdas ir baumas.

Jaraksta populari, tas ir, weegli saprotami.

Jasino par wiseem swarigakeem notikumeem darba dsihwê, par darba apstahkleem, newehlamàm parahdibam darba weetà no usnehmeju puses, newehlamàm parahdibam paschu strahdneeku widû, jaatsihmè strahdneeku apsinigà un preekschsihmigà istureschanàs, jasino par nelaimes gadijumeem darba weetàs u. t. t.

Usrakstitais pascham japahrlasa, wislabak skani, lai pats pahrleezinatos, waj lasitajam teiktais buhs saprotams.

Strahdneeku korespondentam, saprotams, pascham daudz jamahzas, jalasa un jawingrinas, lai winsch nepaliktu tikai sinotajs — korespondents, bet taptu par nopeetnu sawa laikraksta lihdsstrahdneeku.

Draugi strahdneeki! Juhs beeschi loti labi protat spreest par strahdneeku laikraksta truhkumeem. Juhsu laikrakstam schee truhkumi ir tadehl, ka juhs nestrahdajat sawà laikrakstà lihdsi. Ja pamanat schos truhkumus, tad nekawejoschi nemat roka spalwu un rakstat, kà sinamais jautajumus, pehz juhsu domam, buhtu pareiss.

Eesuhtot sawus sinojumus, pasinojat redakzijai sawu ihsto wahrdu un adresi, bes kureem redakzija juhsu eesuhtitos sinojumus newar leetot. Juhsu wahrds un adrese paliks redakzijas noslehpums, jo korespondenzes warat parakstit ar peenemtu wahrdu waj burtu.

Rakstat papiram uz weenas puses, atstahjot baltu malu, lai buhtu eespehjams isdarit islabojumus, ja tas buhtu wajadsigs.

Rakstat tuhlin, jo mehs gaidam.

Strahdneeku diktatura Italijà

„Unita" raksta no Romas. Naw nekahdas eespehjas isschkirt starpibu starp faschistisko parlamentu un pussfaschistisko oposiziju, kurà ir tikai zitas burschuasijas frakzijas eegahjuschas. Pehdejàs meklè tikai zitadus kapitala diktaturas weidus. Komunistiskà partija gahjusi to zelu, ko eesahkusi oposizija. Winai naw bijis eespehjas runat zaur parlamentu, un tadehl ta gahjusi uz eelas. Generalis Repossi Musolini parlamentà teizis, ka Mateoti nogalinaschanà waldibas aprindas esot lihdswainigas. Bet schini leetà sozialdemokrati apmeerinajàs tikai ar protestu ween. „Unita" aizina organisetees sem Strahdneeku un Semneeku komiteju wadibas. Strahdneeku lozungi — „Nost ar slepkawu waldibu. Atbrunot melnkreklainos. Strahdneeki, apbrunojatees juhs!" Pehz laikrakstu spreedumeem sagaidams, ka pehz tagadejàs Romas waldibas gahschanas Italijà nahks pee waras strahdneeku diktatura.

Protests pret nahwes sodu

Tallinà, 18. now. (Eta) Wakar Igaunijas konsulata preekschà Leningradà sarihkotas protesta demonstrazijas sakarà ar komunista Tompa noteesaschanu uz nahwi Tallinà. Demonstrazijàs peedalijàs ari sarkanàs armijas un floles dalas, pehdejàs pat ar orkestri. Demonstranti nesa plakatus ar usraksteem „Nost ar Baltàs Igaunijas slepkawam" un suhtneezibas preekschà sauza „Nost ar bendu waldibu".

Pehz dselsszeļneeku streika Austrijà

Wines laikraksti raksta: Austreeschu dselsszeļneeku streiks ar sozialdemokratu starpneezibu ir laimigi likwidets. Prasito 16 proz. algu paaugstinaschanas weetà eeguhti 11 proz. bet dsihwes dardsiba ir augusi par 21,8 prozentem. Dardsibai peeaugot sagaidama nahkoschà pusgadà atkal algu paaugstinaschanas prasiba. Par 8 stundu darba deenas atjaunoschanu naw wairs ko domat. Zaur sozialdemokratu laipnu lihdsdalibu direkzija domà par jaunu atlaischanu, schtatus samasinàs par 7.500 zilwekeem. Patreis jau 47.200 dselsszeļneeki ir bes darba. Dardsibas peemaksa uz 1925. g. ir aprehkinata par 6 proz., ar to norunu, ka nahkoschà gada aprili nekahda dardsibas peemaksa netiks wairs prasita.

Anglijas reakzija.

Nahkoscho Tautu Saweenibas sehdi paredz sasaukt Romà, dezembra sahkumà. Tiks apspreests ari jautajums par kara kontroli.

Tautu Saweenibas darbineeki skatas skeptiski uz anglu tagadejàs — konserwatiwàs waldibas darbibu. Baidas ka Schenewas protokols no tagadejà Anglijas parlamenta ratifizets netiks. Sakarà ar to projekteto wispasaules atbrunoschanàs koferenzi wajadsès pagaidam atlikt.

Tahdà kahrtà Anglijas reakzija draud kluht par nopeetnu schkehrsli demokratisma attihstibai un ari wispasaules meera nodroschinaschanai.

Bailes no padomem Japanà

Laikraksts „Ho-tschi" Tokijà raksta, ka Kinas orientazija uz Kreewijas pusi ir eenesusi Tokijas waldoschàs aprindàs sajukumu. Schi sajukuma eemesls ir tas, ka nesen notikuschi Kinà diwi swarigi akti: pirmais, isdsihts lihdsschinejais Kinas waldneeks, kas bijis japanu „draugs" un otrs, ka tagadejà Kina peenehmusi padomem lihdsigu waldischanas eekahrtu. Tas atstahjis eespaidu ari Japanà, kur ari teek projekta padomju eekahrtas eeweschana.

Karsch pret Kinu

„Journal" no Parises raksta, ka starp Parisi, Londonu, Tokio un Romu teekot westas sarunas par interwenziju Kinà. Pehz priwatàm sinam sarunu iniziatore esot Anglija.

Wahzijas ahrleetu ministra runa

Wahzu partijas parteitagà 17. now. usstahjees partijas lideris Schtresemanis tagadejais ahrleetu ministrs, ar aseem pahrmetumeem, kritisedams demokratu politiku. Sewischki nosodoschi winsch isteizees par demokratu nosleeschanos pa kreisi un winu puhlem panahkt eepreekschejo Wirta koaliziju. Schtresemanis nosodijis ari labo partiju taktiku. Aplami wahzu nazonali domajot, ka wini ir spehjigi sanemt walsts waru sawàs rokàs. Paschreis wini esot noschehlojamaki sawà besspehzibà kà jebkad bijuschi.

Darba semneezibas peenahkums 22. un 23. novembrî

22. un 23. novembris isschkirs, waj Latwijas pagastos nahkoschajos trihs gados saimneezisko un kultureli-sabeedrisko dsihwi waldìs un wadìs bagatee saimneeki no needristu un Semneeku saweenibas aprindam, waj ari ihstee darba semneeki: laukstrahdneeki, amatneeki un masturigee semneeki, kas ir weenigee wehrtibu raschotaji un walsts usturetaji. Bagatee saimneeki deesgan eerahwuschi uz tautas rehkina un wineem netruhkst lihdseklu sewi reklamet pa saweem laikraksteem, lai skaleem wahrdeem apmulkotu ari daschu labu darba zilweku. Bet schais reklamàs wini, paschi to negribedami, nodod isnihzinoschu spreedumu par sewi. Paklausatees tik, kà runà Semneeku saweeniba: „Diwâs deenâs war notikt, ka juhsu pagasta paschwaldibas preekschgalà nostahjas laudis, kureem ne masakà mehrà neruhp pagasta sabeedribas labklahjiba, kureem pagasta amati ir tikai lihdseklis sawtigeem noluhkeem, kuri zaur juhsu weenaldsibu guhs eespehju tikt pee waras, lai saimneekotu ar juhsu lihdsekleem weselus trihs gadus". Dsirdat, darba laudis, ka Semneeku saweeniba te raksturo pati sewi un ar lihdsschinejo saimneekoschanu peerahdijusi, ka tai sweschas pagasta sabeedribas (wairakuma, t. i. darba semneezibas) intereses. Tadehl neweenu balsi par Semneeku saweenibu, needristeem un daschadeem demokrateem, kuri aiz demokratijas wahrda slehpj sawus personigos weikalus! Klausatees tahlak: „Diwâs deenâs war notikt, ka par teem, kas strahdà, spreedis laudis, kuri nihst darbu, tamdehl ka pascheem strahdat negribas, un schee laudis spreedis trihs gadus." Pareisi. Pelekais barons nekad naw gribejis strahdat, bet liks to darit saweem kalpeem. Tadehl ne weenu balsi par saimneeku sarakstteem! Balsojat tikai par darba daritajeem — laukstrahdneekeem un ziteem winu sabeedroteem darba laudim! „Diwâs deenâs war notiktees, ka trihs gadus juhs noschehlosat to, kam esot peelahwuschi 22. un 23. nowembri notikt. Un ne tikai dusmotees, — par sawàm kluhdam juhs ari wehl maksasat, zihtigi maksasat weselus trihs gadus." Atkal pareisi. Darba zilweks ir dewis sabeedribai neween sawu darbu, bet maksajis ari wisadas galwas naudas un nodewas, kuras ir nesamehrigi leelas, salihdsinot ar bagato saimneeku nodewam. Tadehl, balsojat wisi par darba lauschu sarakstteem un nodoklu nasta kluhs weeglaka uz juhsu lihkajeem plezeem, jo dalu no winas smaguma uskraus teem, kas kreetni nobarojuschees un daudz spehj nest. „Bet tik weegli schajàs diwâs deenâs war uswaret. Jums tikai janoeet 22. un 23. nowembri uz pagastnamu un janodod sawa balss par kreetnakeem pagasta pilsoneem. Katram tas jadara. Un lai katrs to apsinigi ispilditu, jums jaeet schais deenâs pee wiseem teem, kas sawu peenahkumu aismirsuschi, jums jaatgahdina, lai wini to ispilda winu paschu labâ." Tur naw ko eebilst. Tikai jaaisrahda, ka schee kreetnakee pilsoni ir lauku darba laudis, kas naw ismantojuschi zitu rokas sawu bagatibu saraustchanai, kas arweenu zihnijuschees par sawas schkiras meesigu un garigu atswabinaschanu. Tadehl juhsu paschu labâ balsojot tikai par lauku darba lauschu sarakstu. Ja wisi ispildisat sawu peenah-

Katram darba cilvekam

jalasa savs laikraksts uu jacenšas to izplatit starp saviem darba biedriem.

Jo vairak darba ļaužu laikraksts tiks lasits, jo labaki viņš tiks nostādits.

kumu, tad teescham panahkfat to, ko fola ari Semneeku faweeniba, bet kam wina darbos weenumehr ir pretim zihnijusees: nodoklu nastas samasinaschanu, nodokku taisnigu sadalischanu, skolas, kas audsinatu garigi un meesigi weselu jauno paaudsi (ne kroploschanas eestahdes pehz Semneeku faweenibas un kristigo nazionalistu parauga, kas sahk un beidz ar behrneem nesaprotameem pahtareem, bet kurâs nekas neteek darits truhzigo behrnu labâ), pagasta nespehjneeku apgahdaschanu un katra darba zilweka teesibu eewehroschanu. Par taisnibu mihl runat Semneeku faweeniba un wineem lihdsigi. Jums jasin, darba laudis, ka saimneeku taisniba ir garsch darba laiks, masa alga, plahna putra un miklš dsihwoklis. Saimneeka taisniba ir wagara pahtaga. Bet juhsu taisniba, darba laudis, ir zilweziga dsihwe un darba apstahkli, peenahziga alga, darba deena, kas atstahj jums laiku noslauzit sweedrus no peeres, peedalitees sabeedrisku-kulturas dsihwê un redset ari atpuhtas sauli, kuru saimneeki lihdz schim bija glabajuschi tikai sawâ galâ un pee tam daudzkahrt pagultê. Lauku darba laudis! Lai juhsu starpâ naw neweena neapsiniga, neweena, kas pahrdod sawus brahlus par lehtschu wirumu. Nepeedalidamees balsoschanâ waj balsodami par daschadeem gara un meesas kalpinatajeem, juhs isdarat noseegumu un sawelkat zeeschaki waschas paschi ap sawàm rokam. Tadehl wisi kà weens balsojat tikai par laukstrahdneeku un pahrejàs darba semneezibas saraksteem! „—“

Latwija

Izbehguschi us nahwi noteesatee. Otrdeenas nakti no Daugawpils zeetuma izbehguschi us nahwi noteesatee Japontschika bandas dalibneeki: Gortschakows un Masurs. „J. S.“

Kuldigas aprinkis. Sabeedristà dsihwe wispahr stahw eepakal preekschkara laikam. Daschos pagastos naw pat neweenas kulturelas organisazijas. Weetam darbojas tikai biblioteku beedribas, kà Rankos, Jwandê u. z. Lauku darba laudis nowehrojama stipra pasiwitate, ko issauz pa dalai fliktee materialee apstahkli lauku strahdneekos. Daudz trauzè ari neehrtà satiksme ar pilsehtam un nekahrtigà pasta sanemschana. — 1920. g. daschos pagastos nodibinajàs laukstrahdneeku arodbeedribas, bet drihz ween apklusa. Tas pats notika ari ar soz. demokratu lauku grupam. Sahkumà tàs pastahweja wairakàs weetàs, bet tad beedri, neapmeerinati ar zentra politiku sahka atrautees un grupa darbibu isbeidza. Kuldigas rajonà likwidetas wisas lauku grupas un teem dascheem, kas wehl atlikuschees, usdots eestahtees Kuldigas s.-d. organisazijà. — No pilsoniskajàm organisazijam sche dsihwakà bij — Semneeku faweeniba. Tagad ari ta apklususi. Noteek gatawoschanàs us pagastu pad. wehleschanam. Sihmigi, ka Kuldigas aprinki pag. wehleschanàs neiseet neweena politiska partija, bet tikai atsewischki pagastu saraksti. Wiswairak sastopami 3 kandidatu saraksti: 1) wezsaimneeku, 2) jaunsaimneeku, 3) strahdneeku jeb strahdneeku un jaunsaimneeku apweenotais saraksts.

Tas rahda, ka 2 agrak stiprakàs partijas — soz.-demokrati un semneeku faweeniba — us laukeem saudejuschas sawu eespaidu. Lauku ruhkis.

Mas-Straupe. Paschwaldibas darbiba. 24. oktobri, sch. g. weet. pag. padome ar strahdneezibas un darba semneezibas preekschstahwju balsim (8 pret 4) nolehma slehgt wisas, pagasta robeschâs atrodoschas, reibinoschu dsehreenu pahrdotawas. Pag. gada oktobri tika lemts par weetejàs semkop. beedr. bufetes slehgschanu. Schis lehmums lihdz schim palizis us papira, lai gan no bufetes turetaja „weesmihlibas“ jau wairaki aisgahjuschi us zitu pasauli ar atsistàm neerem un silàm ribam. — Minetà bufete trauzè katru nopeetnaku isrihkojumu. Redsesim waj ari schoreis lehmums nepaliks bez isweschanas dsihwê.

Us pagasta pad. wehleschanam ustahdti weseli 4 kandidatu saraksti. Semneeku faweeniba iseet ar diweem. — Naw ispalikuschi ari weetejee needristi ar sawu saraksti. Strahdneeziba un darba semneeziba balsos par sawu apweenoto darba tautas saraksti. Ahkis.

Bebri. Atpakal palikusi sabeedriba. Bebru pagasta padomes wehleschanàs ustahditi tikai weens kandidatu saraksts ar nosaukumu: „Apweenoto bespartejisku-progressiwo wez- un jaunsaimneeku, bessemneeku un amatneeku kandidatu saraksts Nr. 1.“ Kalps, kursch newar ar saimneeku saprastees.

Auri. Us pagasta padomes wehleschanam ustahditas 4 kandidatu listes Nr. 1. — raschotaju liste, kurâ apweenojuschàs konserwatiwee wezsaimneeki ar saweem agrakeem kalpeem — tagadejeem jaunsaimneekeem. Nr. 2. — jaunsaimneeku un bespartejisko liste, kurâ eetilpst wairaki jaunsaimneeki, Bauera un Nonahza peekriteji. Nr. 3 — strahdneeku, rentneeku un jaunsaimneeku liste. Sche apweenojuschees daschadas schkiras, tuwu stahwoschas sozialdemokrateem. Nr. 4 — strahdneeku liste, kurâ gan starp ustahditeem kandidateem atrodas mas ihstu strahdneeku. Darba laudim japrot no scheem kandidateem iswehletees kreetnakee un droschakee strahdneeku schkiras aisstahwji. —e—

Archeologisks atradums. Wezswahrdê Basnizas kalnâ, jaunsaimneeks St. lauschot akmenus sawàm saimneebas wajadsibam usrazis dselss laikmeta kapenes. —s—

Resekne. Nonahwejusees pehdejàs klases widusskolas skolneeze Kowal. Eemesli nesinami, bet mahsai atstahtâ sihmitê ta luhgusi samaksat palikuschos paradus.

Riga

18. nowembris Rigâ. Pulkst. 11 no rihta us Esplanades walsts presidents peenehma karaspehka paradi. Pehz tam notika Saeimâ swiniga sehde, peedalotees Tautas padomes lozekleem un ahrwalstu preekschstahwjeem. Saeimas preekschsehdetajs sawâ runâ apskatija walsts sescho gadu darbibu un Saeimas panahkumus.

Uniwersitate un pilsoniskàs organisazijas bij sarihkojuschas gahjeenu us Brahlu kapeem, noleekot wainagus un godinot krituscho peeminu. Brahlu kapos peedalotees walsts presidentam, lika pamatakmeni zelamam peemineklim un eemuhreja pamatâ sewischku swina kasti ar peemineklu aktu naudu, un laikraksteem. Wakarà pilsehta bij ilumineta.

Par waldibas krisi. Laikraksios pehdejàs deenàs zirkulè baumas par draudoscho kabineta krisi un jauna kabineta kombinazijam.

Runà ari par leelàs koalizijas eespehjamibu ar masineekeem, semneeku faweenibu un bespartejisko nazionalisteem. Tahdâ gadijumâ par ministru presidentu no semneeku faweenibas tiktu dots K. Ulmanis, jo s. s. paschreis zita pee rokas neesot.

Jr westas sarunas par masineeku eestahschanos waldibâ, kureem prinzipielu eebildumu naw bet tikai prasa, lai koalizija papildinas us semneeksaweenibas rehkina.

„Latw. Sargs“ raksta, ka semn. saw. jau wedot sarunas par koaliziju ar labo spahrnu un minoritatem. Eekschleetu ministra portfelis jau esot peedahwats Arwedam Bergam.

„Latwis“ nosauz baumas par „leelo koaliziju“ no soz. dem. lihdz minoritatem, par pilnigi isdomatam. Tikai soz. dem. neisrahdot wairs nekahdas teeksmes atbalstit tagadejo koaliziju un sakarâ ar to rodotees daschadàs baumas.

R. BZ birojs sasauz ahrkahrteju plenarsehdi 21. now. Brihwibas eelâ 67, ds. 1, pl. 8 wakarâ.

Neparedsetu apstahkku dehl R. A. B. Z. B. kluba isrihkojums 23. now. l. Lubanes eelâ newar notikt, bet notiks 23. now. pl. 5 deenâ Brihwibas eelâ 67, ds. 1. Eeeja pret labprahtigeem seedojumeem.

Dausoniba. Swehtdeen, 16. now. RABZB kl. sarihkotâ basarâ „Danzing Palaze“ telpàs apmekletajos bija redsami wairaki karawihri, kuri uswedàs publikâ preekschsihmigi. Te ap plkst. 7 wak. eeradàs wairaki peedsehruschi jauni zilweki, sahka trokschnot, trauzedami preekschnesumu gaitu. Tee nogahja pat tiktahlu

---

Anatola Fransa

Pingwinu Sala

Otrà grahmata

Senlaiki

(Turpinajums).

Bet atstahsim paganu pasakas, kurâs pateesiba bez aprimas jauzas ar maldeem. Puhkus mehs sastopam nostahstos par slaweno erzengeli Mikeli, swehto Juri, Filipu, Jekabu to Wezako, Patriku un swehto Martu un Margreetu. Un taisni schais nostahstos, kas pelna pilnigu ustizibu, mums jameklè apmeerinajums un padoms. Nostahsts par Silenas puhki sneedz mums sewischki wehrtigus peemehrus. Sineet, mans dehls, ka kahda leela dihka malâ, kas atrodas schis pilsehtas tuwumâ, dsihwoja kahds breesmigs puhkis, kursch daschreis tuwojàs pilsehtas seenam un sagisteja ar sawu elpu wisus, kas dsihwoja preekschpilsehtâ. Un lai netiktu no schi breesmona aprihti, Silenas eedsihwotaji dewa tam katru rihtu pa zilwekam. Upuri apsihmeja islosejot. Pehz simts ziteem, kahrta peenahza kehnina meitai. Swehtais Juris, kursch bija kara tribuns, braukdams zaur Silenas pilsehtu, dabuja sinat, ka kehnina meita tikko nowesta meschonigajam breesmonim. Ussehdees sirgâ un apbrunojees ar schlehpu, winsch tuhlit dewàs preti puhkim, kuru winsch panahza tai azumirkli, kad breesmonis taisijàs apriht kehnischkigo jaunawu. Un kad swehtais Juris bij puhki usweizis, kehnina meita apsehja sawu jostu swehram ap kaklu, kursch tai sekoja kà suns, kuru wed pee saites. Schis mums ir peemehrs, kahda wara jaunawam ir pahr puhkeem. Nostahsts par swehto Martu sneedz mums wehl droschaku peerahdijumu. Waj juhs sinat scho stahstu, mans dehls Samuel?

— Ja, mans tehws, atbildeja Samuels.

Un swehtais Maels turpinaja:

— Kahdâ meschâ Ronas krastos starp Arlu un Awinjonu mahjoja kahds puhkis, pa pusei tschetrkahjains dsihwneeks, pa pusei siws, leelaks par wehrsi, ar aseem kà ragi sobeem un ar leeleem spahrneem plezos. Winsch gremdeja kugus un rija brauzejus. Un, luhk, swehtà Marta us tautas luhgumu isgahja preti puhkim, kuru ta atrada zilweku plehscham. Wina apsehja puhkim ap kaklu sawu jostu un it weegli to atweda us pilsehtu.

Schee diwi peemehri mani weda us domam, ka wajadsetu greestees pee kahdas jaunawas, lai uswaretu puhki, kursch sehj schausmas un nahwi Alkas salâ.

Tapehz, mans dehls Samuel, jos sawus gurnus un ej, luhdsams, ar diweem pawadoneem pa wiseem schis salas zeemeem un sludini wisur, ka weenigi schkihsta jaunawa spehj glahbt scho salu no breesmona, kursch to isposta.

Tu dseedasi slawas dseesmas un luhgschanas un sazisi:

„Juhs, pingwinu dehli, ja starp jums ir kahda wisschkihstakà jaunawa, lai zelas ta un, brunojusees ar krusta sihmi, lai zihnas ar puhki!“ —

Tà runaja sirmgalwis, un jaunais Samuels solija tam paklausit. Nahkoschâ deenâ winsch apjosa sawus gurnus un dewàs zelâ ar diweem pawadoneem, lai sludinatu Alkas eedsihwotajeem, ka tikai schkihsta jaunawa ir spehjiga pingwinus atswabinat no puhka breesmam.

IX. nodala

Alkas puhkis

Orberosa mihleja sawu wihru, bet nemihleja tikai winu ween. Kad wakara swaigsne eedegàs pee bahlàm debesim un Krakens aisgahja isplatit schausmas pa zeemeem, wina apmekleja kahdu jaunu ganu no Dombes eelejas, wahrdâ Marselu, ta us riteneem pahrweetojamâ mahjinâ. Schi gana maigais stahws slehpa sewi nenogurstoschu spehku. Dailà Orberosa ar aisgrahbtibu dalija smarschigo gana gulas weetu. Bet winai nenahza ne prahtâ tam sazit, kas ihsti wina ir. Wina nosauza sewi par Brigitu, kahdu dahrsneeka meitu no Uhdenslihdeju lihtscha. Ar skumjam atswabinajusees no gana apkampeeneem, wina steidsàs pa kuhposchàm plawam us Ehnu peekrasti un ja nejauschi tai gadijàs sastapt kahdu nowehlojuschos semneeku, tuhlit ta isplehta sawu pliwuri kà leelus spahrnus un isfauzàs:

— Gahjej, nodur sawas azis, lai nebuhtu tew wehlak jasaka: wai, wai man, jo es esmu redsejis ta Kunga engeli.

Semneeks drebedams nometàs zelos ar peeri semi skahrdams. Un daudzi stahstija salâ, ka nakti pa zeleem staigajot engeli, un kas tos eeraugot, tee mirstot.

Krakens neka nesinaja par Orberosas un Marsela mihlestibu, tapehz ka winsch bij waronis, un waroni nekad neisprot sawu seewu noslehpumus. Bet nesinadams neka par scho mihlestibu, Krakens no tàs guwa daudz labumu. Katru nakti winsch atrada sawu beedreni wehl jo smaidigaku un dailaku. Wina kaislìgi elpoja un peepildija laulibas gultu ar lauku puku saldo smarschu. Wina mihleja Krakenu ar mihlestibu, kas nekad nekluwa usbahsiga un apgruhtinoscha, tapehz ka neapmeerinaja sawas juhtas pee wina ween.

Un wajadseja notikt tà, ka Orberosas neustiziba laimigâ kahrtâ drihz pehz tam isglahba waroni no leelàm breesmam un us wiseem laikeem nostiprinaja wina labklahjibu un slawu. Kahdâ nowakarâ Orberosa redseja garam paejam kahdu wehrscha dsineju no Belmontas, kursch sekoja sawam ganamam pulkam, un wina to eemihleja tà, kà wehl nekad nebij mihlejusi ganu Marselu. Winam bij kupris, plezi tam sneedzàs pahri ausim; wina kermens schuhpojàs us neweenadi garàm kahjam. Wina schkihbàs azis swehroja ar dseltenu leesmu sem ispuruscheem mateem. Wina balss bija rupja, winsch smehjàs aissmakuscheem smeekleem un oda pehz kuhts. Un tomehr winsch tai likàs skaists. „Weens mihl, kà sazija Gnatons, stahdu, otrs upi, bet treschais lopu.“

Kahdu deenu kad Orberosa us kahdas zeema klehtsaugschas issteepta un noguruši puksteja wehrscha dsineja apkampeenos, wina isdsirda pehkschni tauru skanas, trokšni un solus.

Wina paskatijàs zaur lodsinu un eeraudsija, ka eedsihwotaji pulzejas us tirgus laukuma ap kahdu jaunu muhku, kursch stahwedams us akmena skalâ balsi runaja sekoschus wahrdus:

— Belmontas eedsihwotaji, abats Maels, muhsu zeenijamais tehws, leek ar manu muti jums teikt, ka ne rokas, ne eerotschu spehks nespehj puhki weikt, bet uswarès to tikai schkihsta jaunawa. Ja starp jums buhtu kaut weena pilnigi neskaista jaunawa, lai zelàs ta un iseet preti neswehram; to satikusi, lai apseen tam ap kaklu sawu jostu un tas kà mass sunitis weegli lausees waditees.

Un uslizis galwâ sawu galwas segu, jaunais muhks aisgahja sludinat swehtlaimigà Maela wahrdus ari zitos zeemos. Winsch jau bija tahlu, bet Orberosa wehl arweenu sehdeja salihkusi pahr sawàm mihlas zisam, weenu roku us zela atspeedusi un galwu us delnas atbalstijusi un pahrdomaja, ko nupat ta bij dsirdejusi. Kaut gan wina daudz masak baidijàs par schkihstàs jaunawas spehku pahr Krakenu, kà no brunotu wihru waras, winu tomehr ustrauza swehtlaimigà Maela wehstijums. Kahda nenoteikta, bet tomehr neapschaubama nojauda wirstja winas prahtu un sazija tai, ka Krakens turpmak wairs newarès bez breesmam puhkis buht.

Wina jautaja wehrschu dsinejam:

Mana sirsnina, ko tu domà par puhki?

Semneeks kratija galwu: — Jr sinams, ka senos laikos puhki pateesi postijuschi semi un daschi no teem bijuschi leeli kà kalni. Bet tagad tee wairs negadas, un man leekas, ka tee, ko te peenem par swihnainu neswehru, ir tikai juhras laupitaji, kuri ar saweem kugeem ir aiswedušchi skaisto Orberosu un tos daikakos starp Alkas behrneem. Un ja kahds no scheem wasankeem mehginatu nolaupit manus wehrschus, tad es sinatu gan, kà ar winu ar waru waj wiltu galâ tikt.

Schee wehrschu dsineja wahrdi tik pawairoja Orberosas ruhpes un modinaja bailes par sawu wihru, kuru ta mihleja.

(Turpmak wehl).

ka fahka aisfkahrt turpat otrodoschos karawihrus. Uf to kahds augstakâ deenesta pakahpê esoschais aisrahdija dausoneem buht peeklahjigakeem un isturetees zeenigaki pret karawihreem. Dausoni par to pasmehjàs, aisrahdijumu deweju nolamaja par „komediantu" un beidsot teizàs ka „buhschot wehl parahdit". Karawihru stahwoklis palika nedroschs un tee greesàs pee turpat esoschà polizijas eeredna dehl palihdsibas mineto dausonu sawaldischanai. Pehdejee tam paskaidroja, ka esot nazionalâ kluba beedri un eeraduschees noklausitees „pretwalstiskos" preekschnesumus, kaut gan polizija neka pretwalstiska newareja konstatet. Dausonus nahzàs usraudsit 3 polizijas eeredneem. Pateizotees polizijas energiskai rihzibai, sekas, kahdas wareja rastees zaur karawihru aisfkahrschanu, tika nowehrstas. Tà kà scho dausonu personibas kluwa sinamas, tad apwainotee karawihri zelschot suhdsibu pret wineem. Atsihmeti wairaki leezineeki, to starpâ 2 kareiwji. Kad gan beigsees nazionalâ kluba waronu dausoniba? —eds.

Silti ehdeeni besdarbneeku behrneem. Ministru kabinets peespreedis Latwijas behrnu draugu beedribai 75,000 rbl. leelu pabalstu siltu ehdeenu issneegschanai truhzigeem besdarbneeku behrneem.

Margo Rosites leetâ ismekleschana nobeigta un leeta nodota teesai. Rosite atsihstas, ka wina no Klaumana peewilta, jo bijusi winâ eemihlejusees un lai waretu salaulatees, wajadsejis naudas. Klaumanis usdewees par ahrsemneeku, runajis tikai wahzisku un islizees Rositê samihlejees. Tikai pehz sahdsibas isdarischanas R. ussinajusi Klaumana ihsto wahrdu un personibu.

Bet kad tas sahzis eewilkt nosagto naudu, R. gribejusi tikt no wina walâ. Rosite nopratinaschanâ usnehma wisu wainu uf sewis un Kl. nosauz tikai par sawu palihgu. Klaumanis, turpreti sawu waimu noleedz, un no Rosites planeem neko nesinajis. n.

Newehlas atpuhtu. Darba inspektors dewis rihkojumu weetejà zirkus direkzijai eekahrtot zirkus darbineekeem weenu deenu nedelâ atpuhtai. Darba ministrija tagad sanehmusi luhgumu no zirkus darbineekeem, ka wini atpuhtas newehlotees. —s.

Sakropłota strahdneeze. Gutmana skahrda darbnizâ strahdneezei Pansilowai norauts maschinâ kreisai rokai pirksts. Apgabalteesa Gutmani sodijusi ar 2 mehnescheem zeetuma par aissargu lihdseklu neeerihkoschanu.

Ahrsta nahwe. 17. now. puku weikalâ, kur paschreis eepirzees seedus, peepeschâ nahwê miris Rigas aprinka ahrsts J. Plats. Ahrsts konstatejis sirdstreeku.

Krodseneeki negrib maksat nodokkus. Pilsehtas walde noraidijusi trakteera „Olimpija" ihpaschneeka luhgumu atlaist tam trakteera nodokli. —s.

Ahrsemes

Ugunsgrehks Mudscherstijâ

Mudscherstijas fabriku twartali iszehlees milsu ugunsgrehks, kas ispostijis leelako daku no pilsehtas. Notikuschi breesmigi sprahdseeni, kas ar gaisâ ismesteem gabaleem nosituschi wairak simtu zilweku.

Nodeguschas 35 fabri as ar wisàm blakus ehkam. Panika pilsehtâ neaprakstama un ta pahrwehrtusees par schausmu chaosu. Isglahbtee eedsihwotaji palikuschi bes pajumta.

Kahdâ skolâ apgruwuschi wisi skolneeki.

Apdeguschi ap 1000 ugunsdsehseju; 10 no teem dabujuschi galu leesmâs. Mudscherstija ir ruhpneezibas pilsehta, kur isgatawo salpetri un sprahgstoschas weelas.

Jauns „keisars"

Kreewu leelknafs Kirils, kursch pehdejâ laikâ eedomajees sewi issludinat par Kreewijas keisaru, rihkojas uf kroneschanu. Swinibâs nemschot dalibu wairaki leel un maf knasi jeb knasuleni, kas stahwot wina pusê. „Keisars" eezelot jau palihgus un ministrus, sanemot swehrestus, sastahdot walsts pahrwaldibas projektus u. t. t. Wairums emigrejoscho monarkistu tomehr Kirilu neatsihst un paleek Nikolaja Nikolajewitscha pusê. Belgradê, kahdâ bij. wirsneeku sapulzê, notizis inzidents starp Kirilischeem un Nikolajeescheem. Kirileeschi no sapulzes aisbehguschi. Bet kroneschana notiks. Atminas wezà dseesma — nahkeet laudis skatitees, kahdi ehrmi tihrumâ.

Amnestija Franzijâ

Franzijas senats ar 176 pret 104 balsim peenehma lehmumu par Kaijo amnesteschanu. Malwiju nolehma amnestet ar 195 pret 62 balsim. Turpretim amnestiju frantschu juhrneekeem, kas noteesati par deserteschanu un pahreeschanu leelineeku pusê (Sadulam u. z.) senata wairakums noraidija. — Schoresa mirstigo atleeku pahrweschanai uf Panteonu senats atwehleja 650.000 franku. — Parisê nodibinajusees „Demokratiska tautas partija" katolu basnizas interescha aisstahweschanai.

Marokâ

Saskanâ ar jaunu Marokas kara darbibas planu, spaneeschi atstahjuschi 180 sawus uf preekschu iswirsitos postenus. Ka spaneeschi atstahjuschi Scheschanenu, ofiziali apstiprinas.

Karalis Egiptê peekahpas

Saglulpaschà parlamenta sehdê paskaidroja, ka waldiba nehmusi sawu demisiju atpakal, jo Egiptes karalis Fuads esot leelâ mehrâ peekahpees. Sagluls isteiz zeribas, ka Deews palihdseschot egipteeschu lautai safneegt winas augstako mehrki — pilnigu neatkaribu.

Faschistu foda ekspedizija

Kahdâ sahdschâ pee Pisas faschistu „foda ekspedizija" noschahwusi tschetras un eewainojusi weenu personu. Seschi noseedsneeki apzeetinati. Liwornâ brihwmuhrneeku loschâ sweesta bumba, kura nodarijusi tikai materialus saudejumus. Pasihstamee politiki Amendola, Sforsa, Ferrero un Bonomi, nodibinajuschi jaunu „nazionalàs weenibas partiju".

Mulka faschists

Româ kahds faschists tà aisrahwees no Kreewijas suhtna automobila sarkanà karodsina, ka dsinees pakal lai to eeguhtu. Polizija winu apzeetinajusi, bet Mussolini par sawa faschista newehlamàm teeksmem bijis speests Kreewijas suhtna preekschâ oficiali atwainotees, kà „Germania" sino.

Masu slepkawa

Berlinê, 1. dezembri ussahks prahwu pret masu slepkawu Hermani.

Jau eepreekschismekleschanâ Hermanis atsinees, ka isdarijis 27 slepkawibas. Teesâ issaukti ap 200 leezineeku; wairums no teem nonahweto peederigo un radneeku. Teesâ tiks demonstreti ari noslepkawoto galwas kausi un skeleti.

Polijai skolas naw wajadsigas

Pehz polu awischu sinam Polijas Saeimâ peenemts likumprojekts slehgt 2000 skolas. Eerosinajumu eesneedsis isglihtibas ministrs. Kahds partijas liders isteizees: „Jo masak buhs skolu, jo labak".

Paaugstina muitu

Polijas waldiba drihsumâ paaugstinaschot par 100 proz. muitas likmes uf tahdu walstu prezem, kuràm ar Poliju naw tirdsneezibas lihgumu. LTA.

Studentu padomes wehleschanas un darba studentiba

Katru rudeni walsts uniwersitatê pahrwehl studentu paschwaldibas organu — studentu padomi. Schogad wehleschanas notiks 7. dezembri. L. D. J. Kult. Beedr. studentu sekzija ir pasludinajusi wehleschanu boikotu. Ofiziala lehmuma schai jautajumâ wehl naw spehzigakai un leelakai darba studentu organisazijai — Darba Studentu Beedribai. Bet zik sinams, tad DSt.B walde stahw par wehleschanu boikotu un naw jaschaubas, ka pilna beedru sapulze, kura sanahks 23. now. — tam peekritis. Ir sinams, ka wehleschanu boikotam peeweenosees ari ebreju darba studentu organisazijas. L. D. J. Kult. Beedr. studentu sekzijas walde nolehmusi greestees ari pee progresiwi — sozialdemokratiskàm stud. beedr. „Semgalijas" un „Klints" ar preekschlikumu boikotet schogad stud. pad. wehleschanas, lai gan tàs wehl weenmehr zerus strahdneezibai naidigo reakzionaro studentu toleranzi.

Apskatisim sihkal tos motiwus, kas schogad darba studentibai leek spert schahdu soli.

Lihds schim darba stud. wehleschanâs peedalijàs un eeguwa 1921. g. — 5, 1922. — 3 un 23. — 2 mandatus no 40. Tas notika apstahklos, kur korporazijâs peedsirditee sukschi ikkatrâ wehleschanu sapulzê, darba studentu runatajam parahdotees tribinê, ussahka welnischku blakschanu, melnà kuila dseedaschanu, speeku wizinaschanu, grihdas dausischanu, runataja peekauschanu un t. t. Tas notika apstahklos, kur prefektura darba studentu ussaukumâ, waj nu nostrihpoja wisu to, kas atklahja waldoschàs stud. klikes sahdsibas un demogogiju, waj pilnigi aisleedsa paschu ussaukumu, kà peem. pagahjuschâ gadâ.

Tà tad tahdos apstahklos, kur darba studenti newareja plaschakàm studentu masam darit sinamas sawas prasibas no walsts un uniwersitates, truhzigo studentu labâ. Ari waldoschà demokratija ir baitês, ka uf stingri sozialistiskâ weedokla stahwoschee darba studenti war dabut sem sawa eespaida ari plaschakus stihkpilsoniskàs studentibas flahnus, tapehz studejoschàs darba jaunatnes politiskà wajaschana ir stahwejusi pirmâ weetâ. Politiskà polizija ir kratijusi, teesajusi, metusi zeetumâ, suhtijusi pahr robeschu milsum daudz darba studentu kustibas dalibneekus. 1922. gada wasarâ slehdsa popularo un spehzigo Studentu klubu — wisas darba studentu kustibas zentru. Nu protams, kà wisur, ar eepreeksch smalki isdomateem panehmeeneem. Leelu laiku uniwersitatê rihkojàs prof. Plahkis, likdams veto uf redsamako darba studentu materialeem atweeglojumeem. Uniwersitates koridoros nekad naw truhzis politisko schpiku, kuri zenschas ussihmet „no apgrostibas isnemamos" un t. t. un t. t.

Bez wisa ta pret studentu padomê eewehleteem darba studentibas preekschstahwjeem, korporeliskais wairakums iswedis ihpatneju „gerschimordas" taktiku, proti, darba stud. frakzijas wisi eesneegtee likumprojekti nemaf neteek deenas kahrtibâ likti, ne apspreesti; wisi preekschlikumi, bez motiweem kluſu zeeschot teek noraiditi, komisijàs nelaisch neweenu darba studentu preekschstahwi, nerunajot nemaf par presidiju un rewisijas kom., kuras sargà no darba studenteem, kà no uguns. Ihsi sakot, darba studentu frakziju ignoreja. Mantigo studentu wairakums nelikàs sinis par schahdas frakzijas klahtbuhtni

Leelais studentu wairums sastahdàs no lauku peleko baronu un pilsehtu tautisko bankeeru — ruhpneeku — spekulantu atwasem, kuri spehlê Latwijas huliganiskà faschisma pirmo wijoli. Wineem astê eet plaschee sihkpilsoniskàs studentibas slahni, kuri par apsolito pilno wehderu ari peebalso reakzijas himnai. Eo ipso, ka schi reakzijai kalpojoschà masa war dot ihsti melnus reakzionarus stud. padomes wairakumâ. Pee tam wisas stud. padomes leetas un weetas atrodas ilggadeji eesehdejuschàs klikes rokàs. Galwenais darbs pastahw eeksch representeschanàs un rautu rihkoschanas. Welti te schìs klikes ofiziosa „Students" (Nr. 10) taisa nopeetnu seju un wehleschanu preekschwakarâ leekuligi raksta: „To war usskatit, ka pahrstahwju sinamu nolaidibu, ja tee periodiski nesino studejoscheem par to, kas ir un teek darits". Tas ir pareisi, bet ziti „komiltoni" jau pelnàs zitur un neinteresejàs par teem, kas pelnàs studentu padomê, tik atnahk wehleschanu deenâ nobalsot un gaida eeluhgumu uf nahkoscho rautu; darba studentu dehl tak uniwersitatê neweens netur par wajadsigu „periodiski sinot, kas ir un teek darits", jo tee jau rautus un sposcho representeschanos neatsihst. „Students" jau labi sin, kapehz nesino, bet tomehr patihk sabeedribas preekschâ nomasgat sawu klikismu.

Grahmatniza un wirtuwe ir tee pelnas awoti, kur „komiltoni" guhst plaschus lihdseklus, sawas „darbibas" turpinaschanai. Studejoscho pateesàs wajadsibas tee nepasihst. Tapehz, luhk, studentu padome ar saweem usnehmumeem studejoscho starpâ tik repopulara, ka ari schim pascham „Studentam" paleek nelabi un jakonstate:

„. . . stud. padome naw tik populara, kà wina wareja buht. Stud. padome ir kluwusi waj weenigi par saimneezisko (lasi — weikalneezisko ref.) un materialo (lasi — eerauschanas — ref.) pasahkumu waditaju, kas negreesch wehribu uf studejoscho sabeedrisko-kulturelo un idejisko darbibu." Ja tà nebuhtu tad jau ta nebuhtu muhsu mihlo komiltonu „studentu padome", bet buhtu kaut kahda welna „sozialistu — komunistu" darba studentu padome, kuru kahrtigam eekschleetu ministrim nahktos treekt ratâ . . .

Studejoschàs darba jaunatnes skaitswalsts uniwersitatê ar katru gadu kluhst masaks. Besdarbs un ahrkahrteji gruhtais materialais stahwoklis speesch weenu pehz otra darba studentus pahrtraukt studeschanu. Pasneedsot skrejstundas, katru deenu meklejot kautkur kautkahdu darbu, nakti „pastudejot", ar tukschu wehderu zihnotees pret tuberkulosi un tikai tad, kad dsihwe wairs naw dsihwe — isstahtees no uniwersitates — tahds ir studejoscho darba tautas lozeklu zelsch. Pateesi strahdneezifkàs inteligenzes augschana ir ari dadsis azi waldoschai schkirai. Wisa, tà saukta, nazionalâ skolu politika iseet uf to, lai schkiras apsinigâ inteligenze lihdsinatos nullei; tai palihgâ snahk eekschejàs droschibas politika, suhtidama pahr robeschu, smazedama zeetumos, teesadama daudsus darba studentus. Tas wiss ir weizinajis studejoschàs darba jaunatnes masinaschanos Latwijas uniwersitatê. Pats par sewi saprotams, ka lihds ar to ari darba studentu kustiba ar katru gadu gahjusi lejup. Aktiwâ darbâ ir palikuschi tik nedaudsi droschsirdigakee un idejiski — noteiktakee, kas prot spihtet wiseem launeem apstahkleem. Politisko wajaschanu dehl daschi idejiski-tukschee — sakpastaligee aiſ pahrleekàm personigàm bailem un gimenes nepatikschanam ir aisgahjuschi renegatos, daschi swahrstigee skatàs skeptiski uf strahdneeku kustibu, noleen kluſâ personigâ dsihwê un wehl newar labi isschkirt, kurai schkirai isdewigak peesleetees.

Apsinigà darba studentiba nedomà, ka pilsoniskà walsts wara un uniwersitate tos isskolos un isaudsinàs preekſch strahdneezibas un nodos strahdneezibai; strahdneezifkà inteligenze war isaugt tikai no paschas strahdneezibas un ar strahdneezibu. Proletariskai inteligenzei, ejot roku rokâ ar strahdneezibu ikdeenischkà zihnâ, jatrin asa un mirdsoscha sawa schkiras apsina, naw jaatsweschinajas no sawas schkiras. Darba studenteem kopejs zelsch un kopejs lofungs: brihwu isglihtibu wisai darba jaunatnei. Tas melnais twans wisâ isglihtibas politikâ un uniwersitatê ir jaiswehdina. Ar eeeeschanu studentu padomê darba studentiba ipso jure nes sinamu lihdsatbildibu par wisu. Darba studenti peedalidamees studentu padomê, stiprina studentibâ un wispahr sabeedribâ ilusijas itkà stud. padome buhtu kahds demokratiski-parlamentarisks paschwaldibas organs ar wisàm kulturelàs dsihwes tradizijam. Pateesibâ, kà redsejàm, te ir darischana ar kahdas faschistu klikes priwatu weikalu, kurâ walda korporeliskas mahjas kahrtibas gars, ko atsihst pat demokratiski-sozialdemokratiskais Grots („Sozdemokratâ" 260.)

Darba studentibai schogad jonowelk stingra robescha starp faschistisko-studentisko huliganismu un strahdneezisko kulturu:

Mehs panahksim sawu ne ar studentu padomi, bet kopâ ar strahdneezibu pret studentu padomi.

Darba students.

Strahdneeku dsihwe

God. „Laikmeta" redakziju luhdsam nodrukat sekoscho, jo „Sozialdemokrats" to naw drukajis. Laikam winam tas naw isdewigi. Tadehl zaur

juhsu laikrakstu gribu isskaidrot pateesibu, lai strahdneeki nepaliktu maldinati.

Meli

„Sozialdemokratà“ Nr. 240 no 21. okt., eeweetots raksts sem wirsraksta „Negehliba“ par Wentspils arodu beedribu. Tas nesaeetas ar pateesibu. Minetà rakstà teikts, ka 19. okt. Wentspils arodu beedribà pilnà beedru sapulzê b a r w e s c h i isweduschi zauri lehmumu, nepeelaist pee darba neweena Strahdn. Sporta Saweenibas beedra, ka Wentspils ostà wisi darbi teek sanemti tikai zaur arodu beedribu, ka arodu beedriba wedot zihnu ar SSS. Tahlak „Sozd.“ peeteiz boikotet arodu beedribas beedrus un usaizina isslehgt no algotàm weetam arodu beedribas peekritejus. Wehl „Sozd.“ peeskaita Wentspils arodu beedribu pee strahdneeku organisaziju jauzejeem, nazionalà kluba un strahdn. sportistu pretineeku skaita. Wiss tas ir n e k a u n i g i m e l i. Par to Wentspils strahdneeziba jau sen ir skaidribà. Lai ari zitas strahdneeneeku organisazijas netiktu maldinatas, tad sche paskaidroju pateesibu.

19. oktobri bija sapulze, tas teesa, bet tur nekahds lehmums par SSS netika peenemts, un wispahr par SSS netika runats, to war apleezinat wisi 300 sapulzes dalibneeki, ka ostas darbi sanemami tikai zaur arodu beedribu, ari naw pateestba, jo naw nekahda kolektiwa lihguma ar staušreem, bet tee peenem darbà tikai pehz deguneem. Un isslehgschanu no weetam sozialdemokrati jau sen ir isdarijuschi p. p. Wentspils kopejà slimo kasê, kur darbà ir tikai sozialdemokratu peekriteji. Bet par to strahdneezibas jaukschanu drusku plaschaki paskaidrosim.

1920. gadà Wentspili nodibinajàs Rigas transportstr. arodsaweenibas Wentspils nodala. Tai laikà wehl kopigi ar sozialdemokrateem.

Ar arodbeedribas saschkelschanos Wentspils nodala palika pee RAWZB. Kad 1922. g. Wentspili notika plaschi aresti, no Wentspils arodu beedribas tika israuti wisi labakee un aktiwakee darbineeki. Tad sozialdemokrati mobilisseja wisus sawus spehkus, un tuwakà sapulzê eewehlejàs waldê tikai sozialdemokrati. Tee nu pahrtrauza wisus sakarus ar RAWZB un us sawàm sapulzem issauza no Rigas weenigi sozialdemokratu runatajus. Tee stahstija, ka RAWZB ir jau likwidets, un wajaga glabtees pee laika, t. i. eestahtees LAWZB. Jau tanì laikà no organiseto strahdneeku widus pazehlàs balsis, ka leeta janoskaidro, un tadehl issauzami preekschstahwji no abàm Zentralem. Bet tas netika darits. Deputats Wischna isleetoja wisas sawas runas dahwanas un deputata teesibas, kamehr panahza schkelschanàs darbu, t. i., isahrdija wisu to, pee ka Wentspils arodu beedriba bij likusi tik daudz spehkus. Tika likwidets beedribas klubs, dseedaschanas koris, jaunatnes sekzija, stihgu orkestris, dramatiskà sekzija. Wiss tas tika pahrweetots us Raina klubu. Starp Wentspils strahdneekeem ir daudz tahdu, kam nepatihk sozialdemokratu diwkosigà politika, tee Raina klubà neeet un neeeš. Bet tas muhsu sozialdemokrateem naw no swara, kad tik wini zaur jaukschanu war eewehletees paschwaldibas eestahdès.

Pehz nepilna gada sozialdemokratu saimneekoschanas Wentspils arodbeedribà, strahdneeki atkal nahza pee atsinas, un isstahjàs no LAWZB un eestahjàs atpakal Rigas Arodu beedribu zentralbirojà. Tas nu sozialdemokrateem milsigi nepatika, un tee issteeto wisu, lai tikai sawu jaukschanas darbu waretu tumpinat. Zaur sozialdemokratu jaukschanu Wentspils arodu beedriba daudz zeetusi, kà moraliskà, tà materialà sinà. Bet tagad ta sahk atkoptees. Attihstas arodbeedribas klubs un atjaunojas ari zitas beedribas nosares. Wehl gan daudz gruhta darba preeschà, bet Wentspils strahdneeki paliks weenotà apsinà un nepadosees wairs sozialdemokratu jauzejeem.

Peesihme: kas atteezas us to nepeelaischanu darbà, tad japaskaidro, ka artelos pastahw tahds eeskats, ka beedrs, kursch ir kaut ko nogrehkojis, naw peelaischams darbà. Weens tahds atsewischks gadijums bijis, un tas laikam ir bijis par eemeslu „Sozd.“ kengaschanas rakstam.

Wentspils arodu beedribas waldes preekschsehdetajs D. Brihkalns.

Kulturpolitika

Soz.-dem. jaunatne mostas. Neskaitamas reises esam mehginajuschi saprastees ar soz.-dem. jaunatni un no tahdas neatteiksimees ari us preekschu, ko usswaram wehl reis. Mehs saprotam, ka rewoluzijas eeguwumus no sagraušchanas pasargat warès weenots strahdneezibas spehks. Tomehr lihdz schim soz.-dem. jaunatnes lideri us to nekahdu teeksmi neisrahdija. Totees pehdejà laikà wini pret arodneezisko jaunatni sahka west sistematisku zihnu, itkà neapsinigi prowozedami tos par komunisteem un apgalwodami, ka, kamehr arodn. jaunatne peekopschot tahdu taktiku, kuras sekas wislabak esot redsamas tagadejà Kreewijà t. i. slehptos wahrdos — komunistisku, tikmehr soz.-dem ar arodneekeem saprašchanàs nebuhschot. Pahrstahwju usweschanàs kluwa saprotamaka pehz pirmà, sch. g. augustà, soz.-dem. jaunatnes wakara, kur ar referatu par sozial-demokratiju un jaunatni usstahjàs ari K. Meschuls. Schis jaunatnes liders, referata sahkumà nogaudees par jaunatnes pasiwitati, referatu nobeidsa ar usaizinajumu jaunatnei nemt aktiwaku dalibu soz.-dem. saweenibà, jo, luhk, tagad jau neesot wezee schandarmerijas laiki, kad jaunatne tikusi bahsta zeetumos. To winsch azija tad, kad starp a r e s t e e m s t r a h d n e e k e e m a t r a d à s a r i s o z.-d e m. G a i l i t e, par ziteem nemas nerunajot. Laikam tapehz, ka pret Meschuli neweens eerozi nezel un neweens zeetumà nebahsch, winsch domà, ka strahdneeziba Latwijà neteek wajata un ar arodneezisko jaunatni par kopejo usstahschanos pret peeaugoscho reakziju naw ko runat. Atlikàs pabrinetees par Meschula logiku un nogaidit, kà lideru eenemto stahwokli nowehrtès paschas soz.-dem. j. saw. beedri, sewischki us laukeem.

Schonedel sasauktà soz.-dem. jaunatnes aktiwo beedru konferenze rahda spilgtu ainu par wispahrejo saweenibà apweenoto beedru domu. Israhdàs, ka isslawetais saweenibas stiprums pastahw kreiso isslehgschanà. Daugawpils nodalà kreiso israhdijàs tik daudz, ka ta ar steigu likwideta, un ar to, bailês no kreisuma, isbeigta weena no leelakajàm saweenibas nodalam (80 beedru). Ari paschà konferenzê gaiss pilns pretestibu, jo apmehram 50 proz, no dalibneekeem issakas par saprašchanos ar kreiso jaunatni.

Ko tas mahza? — Ka tee s.-d. jauneeschi, kas zeesch no polizijas un aisfargu patwaribam, lideru eenemto stahwokli neatsihst par pareisu. Nepeeteek ar to ween, ka no tribines netrauzeti war runat Meschuls, waj kahds zits no lidereem. Tahdu paschu droschibu pahrejee beedri prasa preeksch sewis un preeksch katra strahdneeka.

To rahda mostoschàs soz.-dem. jaunatnes wairakums. —K—n—

Mahkfla

Dailes teatrs. Schodeen, 20. nowembri, plkst. pus 8 wak. pirmo reisi Bernharda Schó komedija „Zesars un Kleopatra“. Peektdeen, 21. now., plkst. pus 8 wak. "Zesars un Kleopatra" Sestdeen, 22. now. plkst. pus 8 wak. „Plahpigas seewas“ un swehtd. deenas israhdê par strahdneeku israhdes zenam „Mehrneeku laiki“.

Nazionalais teatrs. Schodeen, 20. now., 5 p. p. kareiwju israhdê Raina walsts aisstahwju dseesma „Daugawa“.

Us A. Meerlauka jubileju (24. now.) bileschu daudz wairs naw.

Nazionalà opera Schodeen, 20. now., skolneekeem „Boris Godunows. Biletes isnemamas schodeen.

Intimais teatrs (Doma laukumà 17), Schodeen 20 nowembri, 7.30 wak. „Okasens un Nikoleta“.

Operdseedataja J. Karpa dseesmu un ariju wakars 22. now. Konserwatorijà.

Tscheku wijolu wirtuose Kitija Tscherwenkowa, konzertès 20. now. Amatneeku beedribà.

Aisrahdijumi

RAWZB kluba sabeedrisko sinatnu sekzijas sehde notiks swehtdeen 23. now. pl. 10 rihtà Brihwibas eelà 67, dz.1.

Darba studentu beedribas kahrteja pilna beedru sapulze notiks swehtdeen 23. now. pl. 11 no rihta Kr. Barona eelà 92, dz. 1. Deenas kahrtiba: 1. Konstituescha nàs, 2. Sinojumi, 3. Turpmakà darbiba, 4. Studentu padomes wehlescha nas, 5. Wehlescha nas, 6. Daschadi jautajumi.

RAWZB kluba Dramatiskàs sekzijas pilna dalibneeku sehde notiks pirmdeen 24. now. plkst. 8 wak. Ceraschanàs neistruhkstoscha. Presidijs.

Rigas Maises Zepeju Arod-bas walde sasauz masu sapulzi 23. now. Matisa eelà 11/13, pl. 10 no rihta. Apspreeschanà: par eerosinato nakts darbu noleegschanu, par 8 stundu darba laiku, sinojums no weetam.

Latwijas Ahrpusskolas isglihtibas

Kongresu Padomes lektori lasa lekzijas:

23. nowembri

Leepajà, Tautas Augstskolà, Basnizas eelà 7, P. Wanags „Latwijas finansielais stahwoklis“ 2 lekz. (3. p. p. un 7 w.)

Aisputê, s.-dem. organisazijà R. Bilmanis „Religija un sinatne“.

Tukumà, Raina klubà Wezmoku eelà 43/45, plkst. 3 p. p. J. Grots „Literaturas sakars ar dsihwi.“

Sehlpilî, Raina klubà L. Paegle „Likums un taisniba.“

Jelgawà, Raina klubà Esera eelà Nr. 5, plkst. 6 wak. Dr. T. Zelms „Subjektiwais un objektiwais zilweka dsihwê.“

Zehsis, Raina klubà „Klara Kalnin„Seeweetes stahwoklis sabeedribà.“

Walmeerà, Raina klubà I. pilsp. pamatskolà A. Zelminsch „Kà Deewi zehluschees“ ar gaismas bildem 27. now.

Pehdejà brihdî

Polija peeweenojas masai antantei

Parisê, 19. now. „Matine“ sino ka nahkoschà masàs antantes konferenzê, kurai janoteek dezembra mehnesi Bukarestê, peedalisees ari polu delegati lai westu sarunas par Polijas peesleeschanos masàs antantes walstu saweenibai. LTA.

Austrijas jaunais kabinets

Winê, 19. now. Pehz Seitela atteikschanàs Austrijas nazional padomes galwenà komiteja usdewusi waldibas sastahdischanu kristigi-sozialistiskas partijas deputatam Remersam. LTA.

Atbildigais redaktors: J. W i l s o n s.
Isdewejs: Komandit-sabdr. „Burtneeks“.

Atrodas sagatavošanā un nowembra beigās iznāks

Strādnieka

Kabatas Kalendars

1925. gadam.

Sastādijis A. J a b l o n s k i s.

Saturā starp citu: I. Kā rikoties nelaimes gadijumos. II. Plaša informacijas nodaļa. III. P i l s o ņ u t i e s i b a s: 1. Latv. Republikas Satversme. 2. Likums par biedribam, savienibam un sabeedriskām organizacijam. 3. Likums par sapulcem. 4. Preses likums. 5. Progresivais ienākuma nodoklis. 6. Likums par telpu iri. IV. Z o c i a l ā a p d r o š i n a š a n a: 1. Nodrošināšana slimibas gadijumos. 2. Apdrosinašana pret nelaimes gad. V. D a r b a a i z s a r d z i b a: 1. Latv. darba aizsardzibas likumi: a) Rūpniecibas darba likumi; b) Noteikumi par aizsardzibas lidzekļiem rūpniec. uzņēmumos; c) Likums par darba laiku; d) Starptaut. darba konferenču lēmumu ratifikacija Latvijā. 2. Starptautiskā darba organizacija. 3. Strādnieku pārstāvnieciba nzņēmumos. 4. Koalicijas tiesibas. 5. Streika brivība. 6. Samierinašanas kameras. 7. Darba tiesas. 8. Darba padome. 9. Darba ministrija un darba inspekcija. 10. Sodi par darba aizsardzibas likumu neievērošanu. 11. Darba alga. 12. Strādnieku budžets. VI. S t r ā d n i e k u o r g a n i z a c i j a s: 1. Politiskās partijas. 2. Arodbiedribas. 3. Pārejās organizacijas. 4. Slimo kases. VII. S t r ā d n i e k u p r e s e. VIII. S t a t i s t i k a, ar daudzām tabelem par Latvijas iedzivotajiem, skolam, ārejo tirdzniecibu, dzelzsceļiem, rūpniecibas uzņēmumiem un strādniekiem, valsts budžetu, strādnieku kustibu, darba algam u. t. t.

Kalendars būs ap 11 drukas loksnes biezs. **Cena Ls 1,—** Noņemot vairumā parastais rabats. Pasūtams caur „Kulturas Balss“ veikaliem.

Izdevnieciba **„Ausma“.**

Drihsumâ isnahks

Strahdneeku

Laika grahmata

1925. gadam.

S a t u r â starp zitu I. stahsti un dsejoli no L. Laizena, L. Paegles, A. Kurzija, A. Upischa u. z. II. Raksti par strahdneeku apdroschinaschanu, strahdneeku teatri, basnizu un religiju, laukstrahdneeku stahwokli u. t. t. III. Pahrskati par Rigas A.B. Zentralbiroja darbibu, strahdneeku stahwokli Eiropà, darba jaunatnes kustibu, latweeschu literaturu, Tautas Augstskolas un Ahrpusskolas Isglihtibas Kongresa darbibu. IV. Daschadi praktiski norahdijumi beedribam, lektoru un lekziju saraksts, eeteizamu lugu repertuars ar skkaceem norahdijumeem, adreses u. t. t.

Isdewejs R.A.B. Zentralbirojs.

RAWZ. klubs

Sarihko swehtdeen, 23. now. Brihwibas eelà 67, dz. 1

dramatisku wakaru

Uswedis L. Paegles laika preludi 4 zehleenos

„Par un pret.“

Sahkums plkst. 5 deenà. Eeeja pret labprahtigeem seedojumeem.

„Weeniba“

nedeldas schurnals, Rigas Arodu Beedribu Zentralbiroja isd.

Nr. 17.

isnahzis. S a t u r s: Marksisma pamatlinijas. Arodu organisazijas us laukeem. Wehstule no Amerikas. Kas ir skatuwes scharade un kà to usweest. Kaisera „Paschattaisnotee“. Bruno Schenlanka „Wispasaules swehtku deena“. Pusfeletonisskàs peesihmes. Darba jaunatnes swehtki Kuldigà. Darba jaunatne E. Rudsischa fineeru fabrikà. Atpakal pee 10 stundu darba deenas un wehl ziti.

Numurs maksà 16 sant.

Dabujams wisos awischu kioskos.

Redakzija un ekspedizija.

Rigà, Brihwibas eelà Nr. 67. dz. 1. Telefons 14-78.

Nazionalais Teatrs.

Zeturtdeen, 20. now. p. 7 w. kareiwju israhdê

Daugawa

Dailes Teatrs.

Zeturtdeen, 20. now. p. 1/28 w. Pirmo reisi

„Zesars un Kleopatra.“

Peektdeen, 21. now. plkst. 1/28 w.

„Zesars un Kleopatra“.

Sestdeen, 22. now. plkst. 1/28 wak.

Plahpigas seewas.

Nazionalà Opera.

Zeturtdeen, 20. now. p. 5 w. skolneeku israhdê

„Boris Godunows.“

Dzīvoju tagad

Tērbatas ielā № 7, dz. 9, (tā]r. 54-74).

Zvērin. advokata pal.

Jānis Sūna.

Eespeests „Erko“ speestuwê, Meesneeku eelà 4.